MILJÖHANDBOK

Borås djurpark & camping AB

2025

Miljöhandboken är aktuell och godkänd (underskrift av verksamhetsansvarig)	
Datum för godkännande:	2026-08-26
Verksamhetsansvarig (godkännare):	Jeanette Lindström

Innehållsförteckning

1. Vår verksamhet och organisation 3
1.1 Vår verksamhetsinriktning/affärsidé 3
1.2 Vår värdekedja och processer 4
1.3 Betydande risker och möjligheter 5
1.4 Organisation, roller och ansvar 6
1.5 Omfattning/avgränsningar 6
2. Intressenters krav och förväntningar 7
2.1 Lag- och myndighetskrav 7
2.2 Intressentkartläggning och bindande krav 9
3. Miljöutredning 10
3.1 Miljöaspekter 10
3.2 Miljöaspekter 11
4. Miljöpolicy 11
5. Miljöplan för år: 2026 13
6. Verksamhetsstyrning 15
6.1 Inköp 15
6.2 Intern och Extern kommunikation 18
6.3 Avfall 19
6.4 Kemikalier 20
6.5 Nödlägesberedskap 20
6.6 Avvikelser och förbättringsförslag 21
6.7 Visselblåsarfunktion 21
7. Utbildning och kompetens 22
Bilaga 1: Ledningens genomgång 23
Bilaga 2: Miljöredovisning 24
Bilaga 3: Revisionsplan 28

1. Vår verksamhet och organisation

Verksamhetsnamn: Borås djurpark & camping AB	
Besöksadress: Alidelundsgatan 11	Postadress: Box 502, 501 13 Borås
Organisationsnummer: 5560730359	Antal medarbetare: 55 tillsvidareanst. 150 säsongsanställda
Miljösamordnare: Jonas Svensson	E-postadress: jonas.2.svensson@borasdjurpark.se
Verksamhetsansvarig: Jeanette Lindström	
Telefon: 033-430 48 28	Hemsida: www.borasdjurpark.se www.borascamping.se

1.1 Vår verksamhetsinriktning:

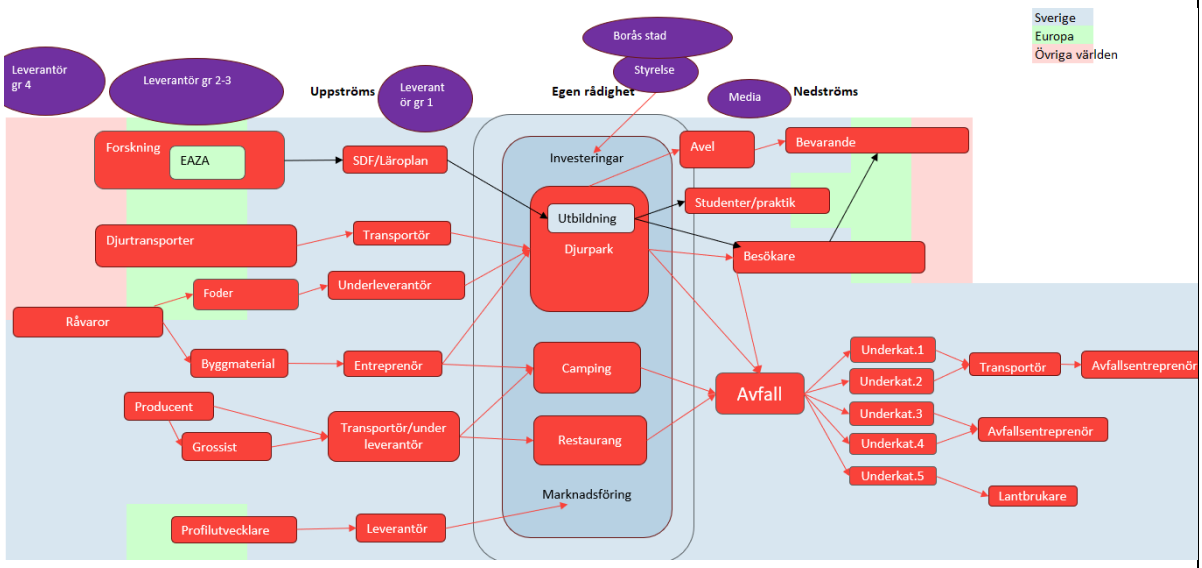
”Borås Djurparks vision är att vara en av Skandinaviens ledande djurparker där besöksupplevelsen ska bidra till bevarande av djur och natur”

Affärsidé

”På Borås Djurpark & Camping utvecklar vi upplevelser som ger glädje, spänning och äventyr för barn och deras familjer. Här får du möta och lära dig mer om djur och natur. Genom ditt besök är du med och bidrar till vårt viktiga arbete för att bevara utrotningshotade djurarter”

Borås Djurpark är ett av Västsveriges största besöksmål där man kan se djurarter från framför allt svensk och afrikansk natur. Förutom flertalet aktiviteter som information och matningar under högsäsong, erbjuder vi även upplevelser kopplade till öppethållande kring påsk och halloween. Vi erbjuder gymnasieutbildning, kurser i allt från etologi till biologisk mångfald samt praktikutbildning. Vi bedriver restaurangverksamhet för besökare och elever. Bolaget driver även Borås camping med över 300 platser, 52 stugor, 2 ”glas-igloos” samt vandrarhem. Sommarmånaderna kan övernattning bokas på djurparkens Wildlife camp som består av 9 tält med utrymme för uppemot 40 nattgäster. Tälten är placerade på terrasser med utsikt över vår stora savann och innefattar bl.a. kvälls- och morgonguidning runtom i djurparken, spännande aktiviteter, samt måltider kväll och morgon. Besökare till djurparken har även möjlighet att boka specifika djurupplevelser där man får lära sig lite mer om djuren på nära håll.

1.2 Vår värdekedja och processer

Miljöpåverkan i olika delar av vår värdekedja beskrivs översiktligt här och värderas sedan i miljöaspektlistan samt i bedömning av betydande risker och möjligheter

Leverantörskedja

I vår leverantörskedja finns följande miljöpåverkan av betydelse:

- Inköp material, komponenter, produkter:

Foder till djuren, livsmedel till restaurangerna, bränsle, förbrukningsmaterial till besöksverksamheten och kontor, varor till souvenirförsäljning, byggmaterial.

- Inköp av tjänster och service:

Vi anlitar delvis olika entreprenörer för byggnationer, renoveringar samt skapande av temaområden (främst i djurparken). Vi anlitar även konsulter inom profilutveckling och IT-tjänster. Städfirma anlitad för fastighetsskötsel av utrymmen för både personal och besökare.

- Inköp av transporter:

Transporter ingår i de flesta inköp som görs till verksamheten. I möjligaste mån tar vi hem stora volymer och lagerför för att minimera transporterna. Underhållstransporter köps av ett företag med euroklass 5 eller 6 på motorerna i sina bilar. Vi hämtar och lämnar material i närområdet i egen regi, men planerar så att flertalet ärenden utförs under samma körning.

Vår verksamhet

Vår verksamhet har följande huvudprocesser där miljöpåverkan kan uppstå:

- Besöksverksamhet – utsläpp från besökare och nattgäster när de tar sig till och från djurparken och campingen. Avfall från produkter som vi säljer samt från det som medtages till våra områden.
- Djurhållning – energiförbrukning för uppvärmning av stallar och andra ytor. Vattenförbrukning till djurskötsel samt städning. Utsläpp från produktion samt transporter av djurfoder.

- Utbildning och informationsspridning – upplyser om samt uppmuntrar till bevarande av biologisk mångfald och ekosystem. Ekonomiskt stöd till bevarandeprojekt genom vår bevarandefond.

Produkt/tjänst i användning

Våra produkter och tjänster har följande miljöpåverkan i användning

- Förbrukning material och energi – vi har en rutin att skicka arbetskläder på lagning för att kunna användas under längre tid. Vissa djurstallar kräver mycket energi i uppvärmning m.m. men flera värme- och luftaggregat har energieffektiviserats under de senaste åren. För el- samt fjärrvärme avtal har vi valt alternativ ”Bra miljöval” för mindre klimatavtryck.
- Service och underhåll – resursförbrukning genom bygg- och renoveringsmaterial, kemikalier som exempelvis färg, träoljor, produkter för fordonsvård, smörjmedel mm. Regelbunden service på fordon skapar en del transporter men förlänger livslängden på fordonen.

Resthantering (inkl. återbruk och återvinning)

Våra produkter och tjänster har följande miljöpåverkan vid resthantering

- Återbruk – vi sparar och återanvänder mycket av materialet vi skapat till djurparkens temaveckor (ex. påsk och halloween). Vi använder material mellan avdelningarna som miljöberikning till djuren. Om byggmaterial för återbruk (eller överskottsprodukter av byggmaterial) finns att tillgå och passar våra behov så väljer vi att köpa in det i första hand.
- Återvinning – Vi har sortering för större mängd förbrukningsmaterial i djurparken, miljöhus med god sortering för campingens gäster, sortering för djurparkens besökare (som är under utveckling), samt sorteringsmöjligheter i lunchrum för företagets anställda.
- Övrig hantering – Vi har startat upp en rutin att föra statistik över hur stor andel av vårt avfall som sorteras, för att hålla ner andelen restavfall (brännbart). Bättre möjlighet till sortering har införts på fler utrymmen än tidigare.

1.3 Betydande risker och möjligheter

Vi har i vår värdekedja identifierat direkta och indirekta risker och möjligheter. De risker och möjligheter som vi bedömer vara betydande är följande:

Risker

- Hög energiförbrukning i djuranläggningar och fastigheter, särskilt vintertid
- Utsläpp kopplade till transporter (besökare, leveranser och interna transporter)
- Felaktig hantering av kemikalier eller farligt avfall
- Bristande avfallssortering från besökare
- Klimatpåverkan från inköp av foder, material och byggprojekt

Möjligheter

- Energieffektivisering av fastigheter och tekniska system

- Ökad egenproduktion av energi (t.ex. solceller)
- Förbättrad avfallssortering och cirkulära flöden
- Stärkt miljöprofil gentemot besökare och samarbetspartners
- Utbildning och påverkan av besökare inom biologisk mångfald och hållbarhet

1.4 Organisation, roller och ansvar

Ledningen: Är ansvarig för miljöarbetet och vårt ledningssystem. De ska se till att tillräckliga resurser finns, fördela ansvar och se till att alla medarbetare engageras och involveras. Ledningen ska även säkerställa att ledningssystemet leder till förbättringar.

Ledningen ansvarar också för: Att uppmana samtliga anställda att bidra till att miljömål nås med gemensamma krafter.

Miljöansvarig: Företagets Fastighets- och Säkerhetschef är även ansvarig för miljöarbetet. Miljöansvarig möjliggör utveckling av miljö- och hållbarhetsarbetet i budget samt synliggör behov och krav i ledningens gemensamma arbete.

Lagar och regler: Miljöansvarig och miljökoordinator ansvarar för att miljö- och hållbarhetslagar efterlevs.

Övriga roller med miljöansvar: Miljökoordinator har från miljöansvarig delegerat ansvar för sammanställning av denna miljöhandbok inför årlig miljörevision. Miljökoordinator har även ansvar för att samtliga anställda genomför grundläggande miljöutbildning enligt Borås kommuns direktiv, att årligen genomföra kemikalieinventering samt riskbedömningar av kemikalier, och ansvarar för övriga miljöredovisningar till Borås kommun.

Samtliga medarbetares ansvar: Att följa de policys, direktiv och uppmaningar som krävs för att miljöarbetet ska kunna fortlöpa och utvecklas. Att anmäla avvikelser och förbättringsförslag till miljöansvariga för att synliggöra brister.

1.5 Omfattning/avgränsningar

Ledningssystemet för systematiskt miljöarbete omfattar alla delar av vår verksamhet på följande geografiska lokaliseringar/i följande bolag: Djurpark, restaurang och camping.

2. Intressenters krav och förväntningar

2.1 Lag- och myndighetskrav

Vi har gjort en utvärdering av vilka miljölagar och andra regler som berör vår verksamhet och uppdaterar vår lagförteckning årligen. Vi gör regelbundet en lagefterlevnadskontroll som dokumenteras.

Tillståndspliktig eller anmälningspliktig verksamhet Vi bedriver miljöfarlig verksamhet som är tillståndspliktig eller anmälningspliktig enligt Miljöbalken (SFS 1998:808, kapitel 9 §6 och Miljöprövningsförordningen (2013:251).	☐ Ja, Tillståndspliktig ☐ Ja, Anmälningspliktig ☒ Nej, vi är varken tillstånds- eller anmälningspliktiga

Lagefterlevnadskontroll

Lagefterlevnadskontroll genomfördes senast: 26-05-14
Kommentarer vid lagefterlevnadskontrollen:

- Kompletterat med de två sistnämna referenserna under verksamhetsområde ”Kemikalier” gällande *gränsvärden* samt *medicinska kontroller*.

Verksamhetsområde	Lagreferens	Ansvarig
Utbildning och kompetens Alla medarbetare ska ha relevant kompetens på miljöområdet. **Inköpsrutin/policy** Vi ställer miljökrav vid inköp/upphandling.	**Miljöbalk (MB) SFS 1998:808** **MB Kap. 2 Allmänna hänsynsregler** §2 Kunskapskravet §3 Försiktighetsprincipen §5 Hushållnings- & kretsloppsprincipen §4 Produktvalsregeln §8 Skadeansvaret	Jonas Svensson Niclas Kroon +Samtliga avdelningschefer
Kemikalier Vi har kemikalieförteckning och säkerhetsdatablad för kemiska produkter. Produkter förvaras och hanteras säkert. Vi arbetar aktivt med att riskbedöma och byta ut produkter till mer miljöanpassade alternativ. Vi säkerställer att behållare med kemikalier är tydligt märkta. QR-koder finns för snabb åtkomst till säkerhetsdatablad.	**Miljöbalk (MB) SFS 1998:808** **MB Kap. 2 Allmänna hänsynsregler** §2 Kunskapskravet §3 Försiktighetsprincipen §4 Produktvalsregeln **MB kap. 14 Kemiska produkter och biotekniska organismer** Förordning om kemiska produkter och biotekniska organismer (SFS 2008:245) **REACH-förordningen** Förordning (EG) nr 1907/2006 **CLP-förordningen** Förordning (EG) nr 1272/2008 **Systematiskt arbetsmiljöarbete** AFS 2023:1 **Risker i arbetsmiljön** AFS 2023:10 **Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning** AFS 2023:11 **Gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön** (AFS 2023:14) **Medicinska kontroller i arbetslivet** (AFS 2023:15)	Jonas Svensson Niclas Kroon
Avfall Vi arbetar aktivt med att minska, återanvända och återvinna avfall. Farligt avfall förvaras och transporteras enligt lagkrav.	**Miljöbalk (MB) SFS 1998:808** **MB Kap. 2 Allmänna hänsynsregler** §5 Hushållnings- & kretsloppsprincipen **MB Kap 15 Avfall och producentansvar** **Avfallsförordningen** (SFS 2020:614)	Jonas Svensson

Verksamhetsområde	Lagreferens	Ansvarig
Journal förs över farligt avfall och rapportering görs till avfallsregistret. Vid egen transport av farligt avfall ska anmälan göras om den årliga volymen är mindre än 100 kg resp. 100 liter. Transporteras större volym ska tillstånd sökas. Inför transport av farligt avfall ska transportdokument upprättas.	**Föreskrifter om transport av avfall** (NFS 2022:2) **Naturvårdsverkets föreskrifter om anteckningss- och rapporteringsskyldighet och lämnande av uppgifter om farligt avfall till avfallsregistret** (NFS 2020:5) **Förordning om producentansvar** (2022:1274) **Producentansvar Batterier** (SFS 2008:834), **Producentansvar Bilar** (SFS 2023:132), **Producentansvar Däck** (SFS 2023:133), **Producentansvar El-utrustning** (SFS 2022:1276) **Förordning om engångsprodukter (2021:996)** **Förordning om nedskräpningsavgifter (2021:1002)** **Lokal renhållningsordning och avfallsplan**	
Transporter & fordon Vi undviker tomgångskörning mer än 1 minut och har informerat våra medarbetare om detta. Våra fordon (lastbilar och bussar) är i en utsläppsklass som uppfyller krav i miljözon	**Lokala föreskrifter avseende hälsa och miljö** **Trafikförordningen** (1998:1276)	Jonas Svensson
Systematiskt brandskyddsarbete Vi arbetar systematiskt med brandskydd och att förebygga brand i vår verksamhet	**Lag om skydd mot olyckor** (SFS 2003:778) **Statens räddningsverks allmänna råd systematiskt brandskyddsarbete** (SRVFS 2004:3)	Jonas Svensson
Fastigheter Krav på funktionskontroll av ventilationssystem (OVK). Krav på energideklaration av byggnader Kontroll av och rapportering anläggningar med köldmedier	**Boverkets föreskrifter och allmänna råd om funktionskontroll av ventilationssystem** BFS 2011:16 **Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energideklarationer för byggnader** (BFS 2007:4) **F-gasförordningen(EU)** (EU/517/2014) **EU 2024/573** om fluorerade växthusgaser **F-gasförordningen(Sverige)** SFS 2016:1128	Jonas Svensson
Godkännande för offentlig förevisning av djur	**Artskyddsförordningen (2007:845) §40**	Johan Jönsson (zoolog)

2.2 Intressentkartläggning och bindande krav

Vi har gjort en kartläggning av vilka intressenter som är viktiga för vårt miljöarbete. Vi har också identifierat vilka krav och förväntningar de har på oss samt vilka krav som är bindande för oss. Intressentkrav som betraktas som bindande krav fetmarkeras i sammanställningen nedan och följs upp.

Intressent	Krav och förväntningar	Bindande krav	Efterlevnad och uppföljning
Ägare (Borås stad)	**Visa att vi är en ekonomisk och hållbar verksamhet. Att vi bidrar till att nå Borås stads och Västra Götalands-regionens miljömål.**	**Kommunala styrdokument**	Kommentar: **Efterlevs och redovisas när kommunen efterfrågar det.** Datum: 2026-05-14
Besökare	Att vi är en hållbar och miljöanpassad verksamhet. Att få information om hot mot arter, ekosystem och biologisk mångfald och hur vi arbetar för att eliminera dessa hot. Tydlig avfallssortering.	Konsumentskydd, miljölagstiftning	Kommentar: Ett av våra största syften och efterlevs i samtliga kontakter med besökare. Uppföljning genom enkäter, besöksfeedback m.m. Datum: 2026-05-14
Medarbetare	**Medarbetare förväntar sig en säker arbetsmiljö** samt att vi lever upp till de miljömål vi som företag ställer, samt underlättar för alla att i sitt dagliga arbete enkelt kunna bidra till dessa målsättningar.	**Arbetsmiljölagstiftning**	Kommentar: APT, utbildningar, föreläsningar, avstämningar för uppföljning Datum: 2026-05-14
Leverantörer	Leverantörer förväntar sig att vi följer upphandlingar och miljökrav, samt upprätthåller god relation gällande affärsmetoder.	Upphandlingskrav enligt Borås stad	Kommentar: Vi förhåller oss till kommunens och våra egna upphandlingar, betalar fakturor i tid och månar om goda affärsrelationer. Datum: 2026-05-14
Myndigheter	**Att vi följer aktuell lagstiftning på miljöområdet.**	**Miljölagstiftning**	Kommentar: **Se avsnitt 2.1. Lagstiftning efterlevs och ansvariga håller sig uppdaterade kring förändringar i lagstiftningen.** Datum: 2026-05-14
Organisationer (SDF, EAZA, WAZA)	**Dessa organisationer förväntar sig att vi samarbetar för arters överlevnad genom**	**Artskyddsförordningen, krav för medlemskap i organisationer**	Kommentar: **Som medlemmar engagerar vi oss i organisationernas**

Intressent	Krav och förväntningar	Bindande krav	Efterlevnad och uppföljning
	bevarande, forskning och utbildning.		**arbete och är bidragande i flera bevarandeprojekt, forskningsprojekt m.m., samt utbildar besökare m.fl. med den informationen som organisationerna ger.** Datum: 2026-05-14
Entreprenörer	Avfallsentreprenörer förväntar sig att vi tar ansvar för god sortering för ökad möjlighet till materialåtervinning. Övriga entreprenörer förväntar sig att vi följer de avtal och överenskommelser som gjorts samt betalar för tjänsterna.	Miljöbalken, avfallsförordningen	Kommentar: Vi budgeterar och planlägger noggrant inför överenskommelser med entreprenörer så projekt kan genomföras i sin helhet. Samtliga anställda tar ansvar för att sortera korrekt och vi utvecklar arbetet för att sortera större andelen av avfallet för återvinning. Datum: 2026-05-14

3. Miljöutredning

3.1 Miljöaspekter

I tabellen nedan listas **alla** verksamhetens aktiviteter som ger direkt och indirekt miljöpåverkan i olika delar av värdekedjan. För de aktiviteter som bedöms som betydande ur miljösynpunkt anges hur mycket som används/släpps ut under ett år. Ange gärna miljöindikatorer för övriga aktiviteter också.

Alla aktiviteter rangordnas efter hur stor miljöpåverkan vi bedömer att de har, 1 är mest betydande, därefter 2, 3, 4 osv. Vid bedömning av miljöpåverkan beaktas förbrukad/utsläppt mängd och miljöfarlighet av det som förbrukats/släppts ut.

De aktiviteter som vi bedömer har betydande miljöpåverkan har vi sammanställt i listan nedanför tabellen. Dessa benämns våra betydande miljöaspekter. Kategorier i grönt anger positiv miljöpåverkan!

Del av värdekedjan	Aktivitet som påverkar miljön	Miljöindikatorer	Rangordning
Inköp	Inköp foder (inkl strö)	448 604 kg	6
	Inköp livsmedel	51 941 kg	9
	Varav ekologiska livsmedel	8950 (17,2%)	9
Vår verksamhet	Producerad solenergi	134 754 kWh	2
	Egenproducerad el jämfört med förbrukning (djurp+camp)	6 %	2
	Elförbrukning djurpark	1 447 521 kWh	2
	Elförbrukning camping	781 908 kWh	2

	Uppvärmning fjärrvärme	710 361 kWh	2
	Vattenförbrukning djurpark	17 884 m3	4
	Vattenförbrukning camping	4297 m3	4
	Drivmedel bilar	2119 L	7
	Drivmedel arbetsfordon	11 050 L	7
	Kemikalier (registreringar vid årsslut)	214 st	8
	Vattenrening pingvinhus	1728 kg klor	4
	Utsläpp luft (enbart i vår verksamhet beräknat på resor[A], fjärrvärme[B], bränsle[C], brännbart avfall[D] samt livsmedel[E]. (Sammanställning av uträkningar finns i dokument på företagets server)	5177,37[A]+ 6038[B] + 24798,5[C] + 23225[D]+102324[E] = **161 563 kg CO2**	Prioriteras utefter respektive aspekts rangordning
	Resor flyg och tåg	Flyg 5177 kg co2. Tåg 0 co2	5
Produkt/tjänst i användning	Information till besökare	188 641 st	1
	Deltagande i utbildning (praktisk och teoretisk utbildning, guidningar, zooskola, simbaskola m.m)	3604 personer	1
	Ekonomiskt stöd till bevarandeprojekt	3 genom Borås djurparks bevarandefond + 3 genom djurparkens egen budget	1
	Deltagande i forskningsprojekt	Vi bidrar i nuläget fortlöpande till 5 aktuella forskningsprojekt (dessa är inte årsbundna men pågick under 2025).	1
Resthantering	Avfall djurpark	88 652 kg	3
	Avfall camping	32 382 kg	3
	Återvinning (andel sorterat jämfört med brännbart)	Djurpark 53%, Camping 50 %	3

3.2 Miljöaspekter

Våra betydande miljöaspekter är:

- Information, utbildning, forskning
- Solenergi. Energiförbrukning, fjärrvärme.
- Avfall

4. Miljöpolicy

Då Borås stad är djurparkens ägare så arbetar Borås djurpark och camping AB utefter den gemensamt anslagna miljöpolicyn för kommunen. Företagets egna strategier presenteras i avsnittet efter miljöpolicyn.

Miljöpolicy (Hämtat från Borås stads miljöprogram)
”Borås Stads miljöarbete ska förebygga och åtgärda miljöproblem samt öka kommunens positiva miljöeffekter. Borås Stad ska vara en ledande miljökommun som är lyhörd för andras erfarenheter och delar sina egna erfarenheter på en lokal, nationell och internationell nivå. Miljöarbete och miljöhänsyn ska integreras i alla verksamheter inom kommunkoncernen. Arbetet ska präglas av ständiga förbättringar genom analys, utvärdering, utveckling och samarbete.”

Miljöprinciper för Borås Stads verksamheter
Miljöprinciper och krav gäller Borås Stads samtliga verksamheter och ska vara grundläggande i arbetet med Miljöprogrammet och dess tillhörande handlingsplaner.
• Kunskapskravet. Vi skaffar sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljö samt för att bibehålla och utveckla ett rikt växt- och djurliv.
• Försiktighetsprincipen. Vi arbetar för att förebygga och minska risker för skador på hälsan eller miljön.
• Hushållningsprincipen. Vi använder råvaror, mark och energi så effektivt som möjligt.
• Kretsloppsprincipen. Vi väljer produkter som vi kan återanvända eller återvinna och ta om hand med minsta möjliga resursanvändning.
• Lokaliseringsprincipen. Vi väljer platser så att verksamheten kan bedrivas med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och för miljön.
• Utbytesprincipen. Vi ersätter och minskar antalet miljö- och hälsofarliga produkter, ämnen och metoder, med mindre skadliga alternativ.
• Principen för ett rikt växt och djurliv. Vi är ett föredöme genom att sköta och nyttja vårt markinnehav på ett sätt som ökar möjligheterna att uppnå nationella miljömål kopplade till biologisk mångfald samt minska negativa effekter av invasiva arter.”

Strategier för Borås Djurpark och camping AB

Borås Djurpark och camping AB har varit miljödiplomerade sedan 2013: Det innebär att man har ett miljöledningssystem enligt svensk Miljöbas.

Borås Djurpark och camping AB värnar om miljön och skall arbeta aktivt för att minska dagens miljöpåverkningar. En ständig förbättring skall uppnås genom följande:

- Följa aktuell miljölagstiftning som kan kopplas till företaget.
- Arbeta långsiktigt mot en ständig förbättring av företagets miljö- och hållbarhetsarbete.
- Kontinuerligt miljöutbilda all personal, styrelsemedlemmar - samt nyanställda.
- Att besökare får information om verksamhetens miljöarbete och hur de själva kan minska sin klimatpåverkan.
- Arbeta för en god miljökommunikation med andra aktörer i Borås kommun, men även med de kontakter vi samarbetar med på annan ort. Vi vill ha utbyte av erfarenheter, åtgärder och framgångar inom miljöarbetet som kan främja både vår egen, men även andra aktörers verksamheter.
- Att värna om den biologiska mångfalden och ekosystemen genom att förvalta de gröna och blå naturområden som finns inom företaget, samt bekämpa invasiva växtarter.
- Sträva efter att verksamhetens energiförsörjning endast kommer från hållbara energikällor. Samt att bli mer självförsörjande av energi.
- Sträva efter att vattenförbrukningen håller en nivå som inte överskrider verksamhetens behov.
- Att sortera verksamhetens avfall i största möjligaste mån.
- Verka för att minska utsläpp vid egna transporter, både inom företaget och vid tjänsteresor.

- Att i så stor utsträckning som möjligt välja mer miljövänliga kemikalier, samt att årligen inventera företagets kemikalieregistreringar och sträva efter att minska dessa.
- Motverka skövlingen av regnskog genom att produkter man använder enbart innehåller RSPO-certifierad palmolja, alternativt skall vara fria från palmolja.

Miljöpolicyn är antagen och godkänd av ledningen, datum: 2026-08-19

5. Miljöplan för år: **2026**

Mål 1	Befästa tre mål kopplade till de globala hållbarhetsmålen som företaget ska prioritera och som samtliga anställda ska kunna bidra till att nå.		
Åtgärd/Aktivitet	Ansvarig	Tidpunkt	Resurser
Miljösamordnare och miljökoordinator tar fram tre hållbarhetsmål som befästs hos ledning och anställda, samt synliggörs för besökare. Varje mål ska ha ett mätbart värde att utvärdera.	Jonas Svensson (miljösamordnare) Niclas Kroon	Ska kunna utvärderas under våren 2027	
Uppföljning av målet sker på följande sätt:	De mätbara värden som valts ut för varje mål ska tydligt kunna ge indikationer på framsteg i hållbarhetsarbetet och kunna härledas till gemensamma åtgärder för respektive mål.		

Mål 2	Följa upp de indikatorer som framkom från CSRD-projektet		
Åtgärd/Aktivitet	Ansvarig	Tidpunkt	Resurser
Ta fram en prioriteringslista för indikatorer som kan åtgärdas inom vårt hållbarhetsarbete.	Niclas Kroon (miljökoordinator)	Klart under 2026	
Uppföljning av målet sker på följande sätt:	Prioriteringslistan ska ligga till grund för nya målsättningar inom hållbarhetsarbetet för 2027 och helst att minst en indikator har ett påbörjat arbete under 2026.		

Mål 3	Öka andel av sorterat avfall för återvinning till minst 55% (jämfört med andel restavfall/brännbart avfall). Nivån idag är cirka 50%.		
Åtgärd/Aktivitet	Ansvarig	Tidpunkt	Resurser
Vi inför mer sortering för besökare i djurparken, men kompletterar även	Niclas Kroon (miljökoordinator)	2027	

sortering för anställda där det behövs och uppmanar till att bidra till detta mål.			
Uppföljning av målet sker på följande sätt:	Uträkningar finns för respektive år mellan 2022-2025. Vi vill kunna se att nivån ligger på minst 55 % gemensamt för djurpark och camping. Nås inte målet vill vi ändå se att djurpark och camping var för sig ligger på en nivå över 50 %.		

Långsiktiga mål:

Mål 1	Förvaltning av områden med koppling till biologisk mångfald.		
Åtgärd/Aktivitet	**Ansvarig**	**Tidpunkt**	**Resurser**
Förvaltning av de ängsmarker, insektshotell och sanddyner som vi har skapat i djurparken och på campingen. Samtliga projekt är slutrapporterade, men det är inte alla ängsytor som tagit sig så bra som vi hoppats.	Niclas Kroon Johan Jönsson (zoolog)	Pågående	

Mål 2	Minskning av fastighetsel		
Åtgärd/Aktivitet	**Ansvarig**	**Tidpunkt**	**Resurser**
Flertalet fastigheter behöver nya ventilationssystem, värmeaggregat m.m. På en 8 års period räknar vi med att sådana åtgärder ska minska vår elkonsumtion med 30 %. Detta går hand-i-hand med långsiktigt mål 3.	Jonas Svensson	2022-2029	

Mål 3	Utöka antalet solceller		
Åtgärd/Aktivitet	**Ansvarig**	**Tidpunkt**	**Resurser**
Flera av företagets fastigheter lämpar sig väl för placering av solceller för att öka andel förnyelsebar energi. Borås djurpark och camping AB ska sträva efter större utveckling av detta de närmsta åren.	Jonas Svensson Niclas Kroon	Start 2021	

6. Verksamhetsstyrning

Vårt systematiska miljöarbete ska genomsyra alla delar av vår verksamhetsstyrning, exempelvis styrning av arbetsprocesser och ekonomisk planering.

Vi har utvärderat behovet av skriftliga rutiner för att hantera viktiga miljöfrågor samt säkerställa att vi uppfyller krav och förväntningar från lagstiftning, kunder och andra intressenter. Vi har beslutat att det är relevant med skriftliga rutiner/instruktioner på flera områden i vårt systematiska miljöarbete.

6.1 Inköp

Vi utvärderar miljöarbetet hos ett urval av våra leverantörer. Vilka som väljs ut för utvärdering bestäms utifrån hur stora leverantörer de är för oss samt vilken påverkan de har på betydande miljörisker för vår verksamhet.

Betydande miljörisker har identifierats i vår värdering av miljöfrågor.

Praktiska rutiner för leverantörsuppföljning

Vi ställer följande miljökrav på våra leverantörer:
Vi har som ambition att våra betydande leverantörer har ett godkänt miljöledningssystem så långt det är möjligt.

De flesta leverantörer är desamma som kommunen gör upphandlingar med och därmed ställs miljökraven utan vår direkta inverkan. Borås kommun skriver följande på sin hemsida om miljökrav i upphandlingen:

”Krav på miljöhänsyn ska vara en naturlig del i alla upphandlingar och inköp. Kommunen ska sträva efter att leverantörer har god miljökunskap och arbetar systematiskt med miljöfrågor. Kommunen ska vidare välja produkter och tjänster som med bibehållen funktion har så liten klimat- och miljöpåverkan som möjligt.

Genom avtal ska vi se till att leverantörer har och följer rutiner för att minska sin energiförbrukning, sitt avfall, sina utsläpp och hur eventuella kemikalier hanteras. Leverantören ansvarar också för eventuella underleverantörer.

Vid upphandlingar som medför kostnader för energi, drift och underhåll ska utvärderingen grundas på livscykeln.”

Vi följer upp efterlevnad av dessa miljökrav på utvalda leverantörer.
Vi uppdaterar årligen vår lista över leverantörer och följer utvecklingen av deras miljö- och hållbarhetsarbeten, samt noterar i listan om de arbetar utefter miljö- och/eller hållbarhetspolicy, miljöcertifieringar eller har olika miljömärkningar. Vi

anlitar lokala leverantörer/transportörer när det är möjligt och ser gärna att de har miljöklassade fordon.

Resultat av leverantörsuppföljning

Leverantör	Leverantörens miljöarbete	Risk (låg-medel - hög)	Datum för kontroll	Klarar våra krav
Foder:				
Hanssons fisk	Miljömärkningar (bl.a MSC, ASC, KRAV)	Medel	2026-04-22	Ja
Kiezebrink international	CSR-policy, MSC-märkning Samarbetspartner med EAZA och stöttar bl.a. ekonomiskt flera bevarande projekt av hotade arter.	Medel	2026-04-22	Ja
Lantmännen	ISO 9001 + 14001 (giltiga till februari 2027) Klimatmål. Medlem i Hagainitiativet.	Hög	2026-04-22	Ja
Jonatan Malmevik (hö/halm/spån)	Miljöstandard Euro 6	Hög	2026-04-22	Ja
Pernwalls (*även till restaurang)*	Företagsförankrat miljöledningssystem	Medel	2026-04-23	Ja
Johnny Svensson (hösilage)	Miljöstandard Euro 6	Hög	2026-04-22	Ja
Underhåll:				
ABAS Protect	Systematiskt kartlagt områden för miljöförbättringar i verksamheten	Låg	2026-04-23	Ja
Ahlsell	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 9 dec 2026)	Medel	2026-04-23	Ja
Borås energi och miljö	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 14 maj 2027)	Hög	2026-04-23	Ja
Dannebacken	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 5 juni 2026)	Medel	2026-04-23	Ja
Flügger färg	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 16 jan 2028)	Låg	2026-04-23	Ja
GJ Maskin	Leverantör i vårt närområde	Låg	2026-05-14	Uppföljning behövs
Gunnars maskiner	Miljöcertifierade svensk miljö- och kvalitetsbas + miljöpolicy	Låg	2026-04-23	Ja
Lyreco	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 8 aug 2026) Miljö- samt hållbarhetspolicy.	Medel	2026-04-23	Ja
Lövdalens åkeri	Scania/Volvo-lastbilar med miljöstandard Euro 6	Medel	2026-04-23	Ja
Mera Maskin	Miljödiplom enligt svensk miljöbas + ISO 9001	Låg	2026-04-23	Ja
Procurator	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 13 maj 2028)	Medel	2026-04-23	Ja
Rekal	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 21 juli 2026)	Låg	2026-04-23	Ja
Rexel	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 30 mars 2027)	Låg	2026-04-23	Ja
Servicekontoret	ISO 14001 (Giltigt till 17 april 2027)	Medel	2026-04-23	Ja
Stena Recycling	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 6 jan 2027) + Hållbarhetspolicy	Medel	2026-04-23	Ja
Tingstad	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 2 juni 2028)	Låg	2026-04-23	Ja
XL Bygg	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 30 apr 2026)	Låg	2026-04-23	Ja
Zeppelin Sverige	ISO 9001 + 14001 (giltiga till 30 juni 2028)	Låg	2026-04-23	Ja

Leverantör	Leverantörens miljöarbete	Risk (låg-medel - hög)	Datum för kontroll	Klarar våra krav
Ömangruppen	Miljö- samt kvalitetscertifiering enligt SUSA	Låg	2026-04-23	Ja
Restaurang:				
Allmans	Miljöpolicy + Miljöstandard Euro 6	Medel	2026-04-23	Ja
Coffeebox	Miljö- och hållbarhetscertifierade produkter	Låg	2026-04-23	Ja
Johan i Hallen	Miljö- samt hållbarhetspolicy	Låg	2026-04-23	Ja
Menigo	ISO 14001 (giltigt till 23 aug 2027) + Hållbarhetscertifieringar	Hög	2026-04-23	Ja
Popz funfood (åkeri)	ISO 14001	Låg	2026-04-23	Ja
Premium water (elefantvatten – flaska)	Fraktbolag med miljöpolicy	Låg	2026-04-23	Ja
Varsego (unilever)	ISO 14001 (giltigt till 25 juli 2027) + Hållbarhetspolicy	Låg	2026-04-23	Ja

Praktiska rutiner för miljökrav på produkter/tjänster

Vi ställer följande miljökrav på produkter och tjänster:
Vi har som ambition att våra betydande leverantörer har ett godkänt miljöledningssystem så långt det är möjligt. I övrigt uppdaterar vi årligen vår lista över leverantörer och följer utvecklingen av deras miljö- och hållbarhetsarbeten, samt noterar i listan om de arbetar utefter miljö- och/eller hållbarhetspolicy, miljöcertifieringar eller har olika miljömärkningar. Strukturen kring vilka upphandlingar vi själva gör, respektive vilka upphandlingar vi följer från kommunen, bör tydliggöras så vi kan bestämma riktlinjer för de miljökrav vi själva vill ställa på våra leverantörer.

De flesta leverantörer är desamma som kommunen gör upphandlingar med och därmed ställs miljökraven utan vår direkta inverkan. Borås kommun skriver följande på sin hemsida om miljökrav i upphandlingen:

”Krav på miljöhänsyn ska vara en naturlig del i alla upphandlingar och inköp. Kommunen ska sträva efter att leverantörer har god miljökunskap och arbetar systematiskt med miljöfrågor. Kommunen ska vidare välja produkter och tjänster som med bibehållen funktion har så liten klimat- och miljöpåverkan som möjligt.

Genom avtal ska vi se till att leverantörer har och följer rutiner för att minska sin energiförbrukning, sitt avfall, sina utsläpp och hur eventuella kemikalier hanteras. Leverantören ansvarar också för eventuella underleverantörer.

Vid upphandlingar som medför kostnader för energi, drift och underhåll ska utvärderingen grundas på livscykeln.”

6.2 Intern och Extern kommunikation

Intern kommunikation
I vår verksamhet sker intern kommunikation till medarbetare på följande sätt:

Företagets anställda informeras om miljöarbetet vid avdelningarnas respektive APT:n. Delar av året samlas personalen för morgonmöte på onsdagar, innan arbetet startar, och får då information om eventuella aktiviteter i miljöarbetet för dagen eller kommande vecka. Campingens personal informeras veckovis på planeringsmöten. Det har nyligen startats upp ett eget intranät för företaget där miljöarbetet har synliggjorts mer för samtliga anställda.
Styrelsen tar del av informationen i denna miljöhandbok en gång om året inför dess godkännande, samt att övrig information angående miljöarbetet redovisas vid minst ett styrelsemöte per år.

Övrig intern kommunikation:

- E-post och interna system
- Utbildningar och introduktioner
- Ledningsmöten

Extern kommunikation
I vår verksamhet sker extern kommunikation på följande sätt:

Genom våra sociala medier kommunicerar vi exempelvis vårt deltagande i ”Earth hour”, uppföljning av arbetet med våra ängsmarker m.m. Vi diskuterar gärna egna och andras erfarenheter kring miljö vid träffar med samarbetspartners. Kommunen arrangerade tidigare miljökoordinatorsträffar några gånger om året där vi kunde förmedla vårt miljöarbete i den gemensamma dialogen. Miljökoordinator undersöker om denna rutin kommer att återupptas kommande år.
Information om vårt miljöarbete når även ut till våra besökare genom skyltning i djurparken och på campingen.

Vi gör vår miljöpolicy och vår miljöredovisning tillgänglig för intressenter på följande sätt:
På djurparkens hemsida redovisas vårt miljödiplom ihop med senast uppdaterade miljöhandbok. Vi informerar om de 17 globala hållbarhetsmålen samt hur vi arbetar för att bidra till dessa mål. På hemsidan beskriver vi även utvalda miljöåtgärder vi genomfört som vi anser har haft positiv påverkan.

Vi besvarar intressenters synpunkter och förbättringsförslag genom att:
De synpunkter som inkommer, via exempelvis e-post och kundfeedback, hamnar hos miljökoordinator som behandlar ärendena på samma sätt som synpunkter internt i företaget (se avsnitt 6.6). Miljökoordinator ansvarar även för att besvara och

eventuellt förklara arbetet kring synpunkten eller förbättringsförslaget och hur ärendet tas vidare.

6.3 Avfall

Vi har följande rutiner för att hantera det avfall som uppkommer i vår verksamhet:

Farligt avfall

Farligt avfall hanteras på följande sätt i vår verksamhet:

☒ Transportör med tillstånd hämtar hos oss: Stena Recycling, Lövdalens Åkeri
☐ Vi lämnar själva på sortergård och har gjort en anmälan om detta till Länsstyrelsen
☐ Vi lämnar det i miljöstation som vår hyresvärd tillhandahåller

Vi för journal över vårt farliga avfall på följande sätt: Fr.o.m. 2025 agerar Stena Recycling, enligt avtal, som ombud för ansvaret att rapportera mängd farligt avfall till Naturvårdsverket som de transporterar från oss. Vi erhåller även dokumentation över det transporterade/insamlade materialet samt rapporterad mängd till Naturvårdsverket från vårt ombud. Lövdalens åkeri erbjuder samma tjänst för transport av tryckimpregnerat trä.

Rapportering av transport av farligt avfall till Naturvårdsverket görs
☐ Av oss själva
☒ Det återvinningsföretag som vi anlitar för transport och insamling av avfall
☐ Annat:

Vi sorterar avfall i följande fraktioner i vår verksamhet:

Typ av avfall	**Plats för sorteringskärl**	**Entreprenör som hämtar alt. var vi lämnar vårt avfall**
Brännbart	Parkens avfallssortering	Borås energi & miljö
Matavfall	Bruna påsar/säckar i avfallstunnor	”----------”
Kontorspapper	Varje kontor, sedan vidare till parkens avfallssortering	”----------”
Kontorsavfall	Kontorets städutrymme, sedan vidare till parkens avfallssortering	”----------”
Plast	Parkens avfallssortering	”----------”
Metallförpackningar	”----------”	”----------”
Pappersförpackningar	”----------”	”----------”
Färgat/ofärgat glas	”----------”	”----------”
Porslin	”----------”	”----------”
Farligt avfall	”----------”	Stena Recycling
Lysrör	”----------”	”----------”
Glödlampor/lågenergilampor	”----------”	”----------”

Batterier	”----------”	”----------”
El-avfall	”----------”	”----------”
Icke brännbart (deponi)	”----------”	Lövdalens åkeri
Wellpapp	”----------”	”----------”
Träavfall	”----------”	”----------”
Tryckimpregnerat trä	”----------”	”----------”
Metallskrot	”----------”	”----------”
Gödsel/organiskt material	Varje djuravdelning	”----------”
Slaktavfall	”----------”	Svensk lantbrukstjänst
Veterinärt avfall	Veterinärklinik	Blå stjärnan/Apotek
Grenavfall	Bakom gödselplatta	Starks Entreprenad

Lövdalens åkeri transporterar Icke brännbart, wellpapp, träavfall, metallskrot samt tryckimpregnerat till Stena Recycling.

6.4 Kemikalier

Våra kemikalier finns registrerade i Chemgroups kemikaliesystem efter upphandling inom kommunen.

Inventering utförs varje höst där ansvariga på respektive avdelning uppdaterar sina kemikalielistor utefter vad som lagts till eller fasats ut under året som har gått. Anställda uppmanas att förhålla sig till redan befintliga registreringar vid inköp, samt att fasa ut de kemikalier som inte längre används.

QR-koder med läsbehörighet till Chemgroup, och därmed säkerhetsdatablad, finns lättillgängligt för samtliga anställda där kemikalier förvaras.

Riskbedömning och uppföljning sker årligen tillsammans med kommunens ansvarig för kemikaliearbetet. Då får vi bl.a. statistik för hur vi lyckats med kemikaliearbetet under det senaste året, samt information om kommunens målsättningar vad gäller kemikaliearbetet för nästkommande år.

Personer med registrering i Chemgroup är Jonas Svensson (miljöansvarig), Jesper Ridderbjelke (arbetsledare underhåll) samt Niclas Kroon (miljökoordinator).

6.5 Nödlägesberedskap

I tabellen nedan har vi dokumenterat relevanta miljörisker i verksamheten, hur vi ska agera för att förhindra dem och vad vi gör om de ändå inträffar. I de fall en längre instruktion behövs har vi gett en hänvisning. Vi genomför även övningar där det är praktiskt möjligt.

Miljörisk	Förhindras genom	Vid olycka görs följande	Senaste övning
Brand	Vartannat år har personalen brandskyddsutbildning. Parken har ett väl	Byggnader med störst värden är kopplade till SOS Vid allvarlig skada aktiveras företagets krisgrupp.	December 2025

	fungerande systematiskt brandskyddsarbete.		
Vattenläckage	Vattenmätare kontrolleras veckovis.	Egen personal har kompetens att lösa dessa situationer. Kommunen läcksöker.	
Driftstopp	Kontinuerligt underhåll	Berörd personal underrättas via komradio.	
Kemikaliehantering	Skyddsutrustning finns och skall användas.	Arbetsledning kontaktas via komradio för lämplig åtgärd. Säkerhetsdatablad finns att tillgå genom inloggning och app i Chemgroup. Läsbehörighet finns för samtliga genom QR-koder.	Övningar förekommer inte, men ska tas upp med ansvariga under 2026.

6.6 Avvikelser och förbättringsförslag

Avvikelser och förbättringsförslag som uppkommer i verksamheten samt synpunkter från medarbetare och andra intressenter tas omhand och åtgärdas. Effekt av vidtagna åtgärder följs upp i samband med ledningens genomgång årligen.

Avvikelser, förbättringsförslag och synpunkter tas omhand och dokumenteras på följande sätt:
Vi har skapat en förslagslåda i mailform där anställda kan maila sina idéer. Anställda inom alla avdelningar har även möjlighet att framföra sina tankar och åsikter på APT:n där miljöinformation är en återkommande punkt på agendan. De avvikelser eller förbättringsförslag som inkommer undersöks på plats genom en revision eller inspektion, beroende på avvikelsens storlek, och åtgärdas utefter ställningstagande till prioritering i tidsåtgång, kostnad m.m.

Den utredning som görs av avvikelsen eller förbättringsåtgärden antecknas i ett Excel-dokument på servern där det noteras datum, angiven avvikelse, åtgärd, ansvarig och datum för när åtgärden skall vara klar.

6.7 Visselblåsarfunktion

Medarbetare har möjlighet att förmedla eventuella oegentligheter via vår visselblåsarfunktion som fungerar på följande sätt:
Borås djurpark & camping AB utgår från Borås stads regler för visselblåsarfunktionen. Missförhållanden i Borås stads verksamheter (där djurpark och camping ingår) kan rapporteras till Borås stads visselblåsarfunktion. Rapportering kan exempelvis ske genom formulär på Borås stads intranät eller hemsida, på telefon, genom brev, eller via e-post.

Vi har även en visselblåsarfunktion för externa intressenter som fungerar på följande sätt:
Fungerar på samma sätt som i stycket ovan.

7. Utbildning och kompetens

Våra medarbetare får miljöutbildning inom ett år från anställning och därefter ges regelbunden fortbildning i syfte att kunna bidra till vårt förbättringsarbete. Alla våra medarbetare ska ha kompetens för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett hållbart sätt. Vi identifierar årligen utbildningsbehov för våra medarbetare och sammanställer detta i kompetensplanen.

Medarbetare, namn	Anställd från år	Kompetensbehov	Genomförd utbildning (typ och datum)	Planerad utbildning (typ och datum)
All kommunal personal ska gå den grundläggande miljöutbildningen, eller någon annan form av miljöutbildning som passar verksamheten, var fjärde år. All fastanställd personal har ombetts gå om den grundläggande miljöutbildningen, om den utförts för mer än 4 år sedan.			Sammanställning finns på företagets server.	Tillsvidare förhåller vi oss till den digitala miljöutbildningen som erbjuds av Borås stad, men håller oss uppdaterade på vidareutbildningar som kan passa vår verksamhet.

Bilaga 1: Ledningens genomgång

Verksamhetens ledning går varje år igenom effekter av det systematiska miljöarbetet genom att utvärdera nedanstående punkter. Vid ledningens genomgång fattas även beslut om relevanta förändringar och åtgärder för ständig förbättring. Dokumentation görs efter respektive punkt.

Status på tidigare beslutade åtgärder

- Tidigare beslutade åtgärder har i huvudsak genomförts enligt plan. Vissa åtgärder har förskjutits på grund av resursprioriteringar.

Förändringar i den egna verksamheten och omvärlden som påverkar miljöarbetet

- Ökad fokus på hållbarhet, energi och rapportering.

Miljöpolicy och övrig verksamhetsstyrning

- Bedöms fortsatt relevant.

Miljömål och handlingsplan

- Följs upp enligt plan, vissa mål kräver ytterligare åtgärder.

Uppföljning indikatorer och miljöprestanda

- Miljökoordinator sammanställer årligen nyckeltal och utvecklar indikatorer för fler områden såsom återvinningsgrad och interna utsläpp. Återkoppling sker ihop med miljöansvarig månadsvis.

Efterlevnad av bindande krav

- God efterlevnad av lagkrav.

Resurser, ansvar och befogenheter för miljöarbetet

- Tillräckliga men behöver utvecklas inom vissa områden

Medarbetares kompetens och medvetenhet

- Kompetensnivån bedöms som god. Introduktion och utbildning fungerar, men behov finns av fortsatt arbete med att stärka medvetenheten i det dagliga arbetet.

Intern och extern kommunikation

- Kommunikationen fungerar i huvudsak väl. Miljöfrågor lyfts internt på APT och externt via hemsida och besöksdialog. Viss utveckling kan ske i att synliggöra miljöarbetet ytterligare.

Uppföljning av avvikelser, förbättringsförslag och visselblåsning

- Rutiner för hantering av avvikelser och förbättringsförslag fungerar. Dokumentation och uppföljning sker löpande. Visselblåsarfunktion finns och hanteras enligt Borås Stads riktlinjer.

Datum för ledningens genomgång: 3/9-2026

Deltagare på ledningens genomgång: Jeanette Lindström, Jonas Svensson, Anna-Karin Skiöld, Moa Åsbrink, Andreas Lillvik, Lisa Sjölin, Erik Johansson.

Bilaga 2: Miljöredovisning Borås djurpark och camping AB

Miljöredovisning för år: 2025

Denna Miljöhandbok är tillgänglig för våra intressenter genom att vi publicerar senast uppdaterade version efter varje Miljörevision. På så sätt kan den som vill följa vårt miljöarbete och på vilka grunder vi fått nytt godkänt miljödiplom för varje nytt arbetsår.

Kortfattad beskrivning av vår verksamhet och förändringar under senaste året: Borås djurpark och camping AB är framför allt uppdelad i verksamhetsområdena djurpark, restaurang samt camping. Inför varje miljörevision genomför vi interna revisioner på varje verksamhetsområde för att på egen hand åtgärda där vi finner förbättringspotential i vår verksamhet. Samtliga områden är i utvecklingsfas för att bemöta ett större besökstryck och ökad beläggning på våra boenden. Flera av byggnaderna behöver uppfräschning och i det arbetet tillkommer även en del energieffektiviseringar så som byte av ineffektiva värme- eller luftsystem, solceller eller liknande.

Följande delar av vår verksamhet omfattas av vårt systematiska miljöarbete:
Djurpark, restaurang och camping.

Viktiga miljöfrågor
Vi har identifierat följande miljöaspekter som de mest betydande i vår verksamhet:

- Information till besökare, forskningssamarbeten, samt ekonomiskt bidrag till projekt gällande biologisk mångfald och bevarande av arter och ekosystem.
- Energiproduktion. Energiförbrukning. Fjärrvärme.
- Avfall

Mål och förbättringsarbete

Uppföljning mål och aktiviteter
Vi har under det senaste året arbetat med våra miljömål och har följande resultat:

Mål 1 Utöka och underlätta avfallssortering för besökarna i djurparken.
Vi har genomfört planerade åtgärder i följande omfattning; Planering för sorteringsvägg med flertalet fraktioner pågick under slutet av 2025 och fortsatte in på 2026, men fick i slutändan skjutas upp på framtiden. Mindre justeringar genomfördes vid djurparkens gårdscafé med förtydliganden av fraktioner på avfallskärlen. Personalen uppmanas att lägga mer tid på att samla in besökarnas brickor för att minska risker med att avfall hamnar i närmiljön och naturen. Vi planerar att genomföra kontroller av vilken typ av avfall som av någon anledning inte hamnar i avfallskärl för att få en indikation om vilka insatser vi mer behöver göra.

Mål 2 Redovisning av företagets sammanlagda utsläpp.
Vi har genomfört planerade åtgärder i följande omfattning; I denna Miljöhandbok har vi redovisat utsläpp från den egna verksamheten baserat på resor, fjärrvärme, livsmedel, bränsle samt avfall. I tabellen för indikatorer har jag utökat 2024 års siffror med allt bränsle och avfall som inte var med i tidigare redovisning. På så vis kan vi mer rättvist jämföra våra utsläpp mellan 2024 och 2025. Denna indikator blir nu ett tydligt riktmärke på hur vi kan arbeta med att minska våra interna utsläpp, samtidigt som vi fortsätter med att försöka utveckla beräkningar på utsläpp vi bidrar till även uppströms och nedströms i värdekedjan.

Mål 3 Få rutin på att arrangera prylbytardagar för företagets anställda.
Vi har genomfört planerade åtgärder i följande omfattning; Prylbytardagar har nu arrangerats en gång i halvåret sedan starten i april 2024 (ej våren 26!). Intresset är fortsatt ganska svalt, men vi tror fortfarande på att intresset ska öka om vi fortsätter rutinen kommande år.

Indikatorer för miljöarbetet				
Indikator	År 2022	År 2023	År 2024	År 2025
Utbildning	3644 personer	Inga uppgifter	4221 personer	3604 personer
Information	186 800 besökare	183 000 besökare	181 000 besökare	188 641 besökare
Deltagande i forskningsprojekt	7 forskningsprojekt under 2022 (vissa överlappar mellan åren)	2 forskningsprojekt under 2023 (9 st sedan 2018)	5 aktuella forskningsprojekt (dessa är inte årsbundna men pågick under 2024)	Fortsatt 5 forskningsprojekt som överlappar från tidigare år
Producerad solenergi	25 597 kWh	160 100 kWh	130 200 kWh	134 754 kWh
Elförbrukning	1642 MWh (163 kWh/m^2)	1534 MWh (148,5 kWh/ m^2)	1450 MWh (140,3 kWh/m^2)	1448 MWh (140,1 kWh/m^2)
Fjärrvärme	553,1 MWh 1515 kWh/dag	573,2 MWh 1571 kWh/dag	613,7 MWh 1677 kWh/dag	710,4 MWh 1946 kWh/dag
Utsläpp fjärrvärme (Förbränning+transport, men 100% återvunnen el eller förnybart material)		(Tidigare oljepanna ca 1200 kg CO2/år i enbart förbränning)	4603 kg co^2	6038 kg co^2
Vattenförbrukning	18 244 m^3	12 916 m^3	14 120 m^3	17 884 m^3
Bränsleförbrukning bilar (Ecopar A, Bensin, Diesel)	2242,4 L	2149,1 L	2024,4 L	2118,7 L
Bränsleförbrukning arbetsfordon (Ecopar A, Bensin, Miljöbensin)	11343 L	11955,6 L	11385,7 L	11119,7 L
Avfall djurparken	98 516 kg	80 029 kg	84 331 kg	88 652 kg
Andel utsorterat från restavfall	64 %	58 %	52 %	53 %
Livsmedel	0,3 kg/besök 57 ton	0,26 kg/besök 48,2 ton	0,25 kg/besök 44,9 ton	0,28 kg/besök 51,9 ton
Varav ekologiskt	17,2 ton (30 %)	13,8 ton (28,6%)	8,4 ton (18,8%)	8,95 ton (17,2%)
Foder	1143 kg/dag	971 kg/dag	956 kg/dag	1229 kg/dag
Kemikalier pingvin (klor)	4,93 kg/dag	7,1 kg/dag	7,1 kg/dag	4,73 kg/dag
Resor flyg tåg	0,097 kg CO^2/km	0,126 kg CO^2/km	0,128 kg CO^2/km	0,086 kg CO^2/km
Elförbrukning camping	1008 MWh (453 kWh/m^2)	780 MWh (350,6 kWh/m^2)	753 MWh (338,4 kWh/m^2)	782 MWh (351,4 kWh/m^2)
Vattenförbrukning camping	11 384 m3	14 708 m3	7111 m3	4297 m3
Avfall camping	37 401 kg	54 388 kg	42 982 kg	32 382 kg

Andel utsorterat från restavfall	14 %	58 %	44 %	50 %

Kommentarer till utvecklingen av indikatorer för miljöarbetet
Vi följer ett antal indikatorer för vårt miljöarbete och har följande kommentarer avseende utvecklingen och effekter av vårt systematiska miljöarbete:

- Oljepannan som drevs på ecopar (för uppvärmning av savannrestaurang samt savannstall) togs ur bruk 2024 och har därför försvunnit som indikator.
- Vi följer nu fler indikatorer kring utsläpp från den egna verksamheten.
- Mängd gödsel är nu borttaget som indikator då vi inte anser det vara någon bidragande miljöfaktor, samt att mängd gödsel med största sannolikhet kommer att vara ungefär detsamma samtliga år.
- Vi följer numera indikator kring hur stor andel avfall som sorteras för återvinning jämfört med det som enbart går som restavfall. Vi redovisar denna indikator uppdelat mellan djurpark och camping för att tydligare se var fler åtgärder behöver genomföras.
- Tar bort indikator för elförbrukning i snitt per dag. Sammanlagd mängd förbrukning och förbrukning per kvadratmeter ger tydligare indikatorer och gör det mindre rörigt i kolumnen i tabellen. Förbrukningen håller en jämn, lägre nivå än tidigare tack vare flera insatser i energieffektivisering i flera byggnader. Förbrukningen på campingen är stabil.
- Att indikator för fjärrvärmen ökar är inte konstigt då vi de senaste åren kopplat på fler områden. Vi har avtal för Bra miljöval fjärrvärme, dock verkar förbränningsutsläppen öka något för varje år. Jämför man enbart ytan som oljan värmde upp med samma yta för fjärrvärmen, så har utsläppen ungefär halverats från ca 1200 kg CO2 till ca 600 kg CO2 per år.
- Vattenförbrukningen har varit något högre på djurparken men lägre på campingen. De högre värdena har genom åren oftast orsakats av olika vattenläckor, men på djurparken är förbrukningen ofta hög från rutiner i djurhållningen samt i vattenleken för besökarna sedan några år tillbaka.
- Nyckeltalet för foder har ökat, men vi räknar även med stora mängder halm som används som dekoration vid våra temaveckor för påsk och halloween. Därför kan fodermängd per dag egentligen vara betydligt lägre.
- Har gått ifrån nyckeltal som angav mil och arbetstimmar på våra fordon då de på lång sikt inte gav oss några tydliga indikationer, framför allt då ”fordonsflottan” oftast varierar i antal. Hybridfordons mätarställning tickar på oavsett om den går på bensin eller el – därmed missvisande siffror. Istället anger vi nu förbrukad mängd bränsle för personbilar respektive arbetsfordon, oavsett bränsle. Där ser vi tydligare en jämn nivå mellan åren och kan enklare arbeta fram målsättningar för detta i framtiden.

Kommande mål och planerade förbättringar
Vi arbetar aktivt för att utveckla vårt miljöarbete och har mål och planerade förbättringar inom följande områden:

- Vi strävar mot förbättringar kring avfall och hur vi underlättar möjligheter att enklare sortera, både för våra gäster och för våra anställda. Målet är fortfarande att få till

minst en större insats för besökarnas sortering med flertalet fraktioner någonstans i djurparken. Alternativt att placera fikabord runt om i parken på strategiskt utvalda platser med tydligare sortering och fler fraktioner, istället för utspridda bord med enbart brännbart och någon mer enstaka fraktion som idag.

- Vissa förtydliganden har gjorts i vår resepolicy angående godkännande att anställda som väljer buss eller tåg vid tjänsteresor får lov att använda arbetstid enbart för transport, även om arbete inte går att utföra under ut- eller hemresa. Förhoppningen är att detta leder till att eliminera argument för att välja flyg pga kortare restid.
- Hållbarhetsarbetet ska synliggöras mer framför allt för djurparkens besökare, men på sikt även på campingområdet. Våra målsättningar ska redovisas i djurparkens entré så besökare kan läsa om det och själva bidra till att vi når dessa mål.

Bilaga 3: Revisionsplan

Revision av ledningssystemet genomförs årligen av en oberoende revisor som är godkänd av SUSA. Tredjepartsrevision genomförs vart fjärde år av revisor som inte är knuten till utfärdarens organisation.

Vi har följande plan för interna och externa revisioner i vår verksamhet.

Typ av revision	**Tidpunkt**	**Plats/Delverksamhet**
Internrevision		Djurpark
Internrevision		Restaurang
Internrevision		Camping
Revision av ledningssystemet		Hela företaget